

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет психології
Кафедра загальної психології

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали науково-практичної конференції з
міжнародною участю 27-28 травня 2021 року

Харків – 2021

УДК 159.923(063)
П 78

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
протокол № 5 від 18.05.2021 р.

Редакційна колегія:

- Н. П. Крейдун** – голова оргкомітету, декан факультету психології, кандидат психологічних наук; професор кафедри прикладної психології;
- В. О. Олефір** – співголова оргкомітету, завідувач кафедри загальної психології, доктор психологічних наук;
- О. Ф. Іванова** – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології;
- В. В. Плохих** – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології.

П 78 **Проблеми** особистісних ресурсів у навчальній та професійній діяльності : матеріали наук.-практ. конф., 27-28 травня. 2021 р. Харк. нац. ун-т. — Харків: ФОП Бровін О.В., 2021. – 240 с. ISBN 978-617-8009-17-5

Збірник містить тези наукових доповідей з актуальних проблем ролі особистісних ресурсів в навчальній і професійній діяльності та підтримці психологічного благополуччя.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів психологічних факультетів закладів вищої освіти.

ISBN 978-617-8009-17-5

© Автори статей, 2021

© Харківський національний університет імені Н. В. Каразіна, 2021

О. Г. Петринич, А.М. Мілян

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДО МАТЕРИНСТВА ТА
РЕСУРСНІСТЬ 229

Т. В. Сальнікова

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА СЕРЕДОВИЩНІ МЕДИКО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ
МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСОБИСТІСНОЇ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» У ВЕТЕРАНІВ АТО/ООС 232

Н. М. Сас

АУТОРЕГУЛЯЦІЯ ДИХАННЯ ЯК СПОСІБ САМОДОПОМОГИ ПІД
ЧАС СТРЕСУ 235

Психологічна програма формування психологічних компонентів материнської любові «Чотири прояви любові» розроблена на основі тренінгу Р. В. Овчарової. Спрямований психологічний вплив на когнітивний, емоційний та поведінковий компонент. Тренінг розрахований на 6 занять по 2 заняття на формування кожного компоненту материнської любові. Психологічним ресурсом для людини може бути любов, допомога іншим, піклування про людей, дітей зокрема. Таким чином розвиваючи компоненти материнської любові розвивається вміння отримувати ресурс від спілкування із майбутньою дитиною.

Список використаних джерел

1. Мещерякова С. Ю. Психологическая готовность к материнству / С. Ю. Мещерякова // Вопросы психологии. – 2000. – №5 – С. 18-27.
2. Овчарова Р. В. Психология родительства : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Р. В. Овчарова. – М. : Академия, 2005. – 368 с.
3. Филиппова Г. Г. Психология материнства / Г. Г. Филиппова. М. : Институт психотерапии, 2002. – 240 с.
4. Штепа О. С. Особливості психологічної ресурсності осіб зрілого віку// Вісник львівського університету. Серія філософські науки. 2012. Вип. 15. –С.310-317. [Електронний ресурс].

Т. В. Сальнікова

*Аспірантка кафедри «психології діяльності в особливих умовах»
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків*

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА СЕРЕДОВИЩНІ МЕДИКО- РЕАБІЛІТАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТІСНОЇ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» У ВЕТЕРАНІВ АТО/ООС

На сьогоднішній час суспільно-політичного розвитку нашої держави склалася ситуація, яка посприяла формуванню нового соціального прошарку населення – ветеранів ведення бойових дій локальних конфліктів (ветеранів АТО/ООС). У зв'язку з певними обставинами суспільно-соціальний статус даної чисельної групи населення нашої держави до сьогодні ще не є повністю визначеним, хоча, дана група осіб вимагає нагального вирішення цілої низки медико-соціальних, професійно-адаптаційних, психолого-реабілітаційних та інших проблем [1–4]. Через їх

певні сформовані специфічні особистісні установки, набуті в умовах ведення активних бойових дій, дані особи в повній мірі не спроможні самостійно без сторонньої допомоги «реалізувати» себе в «мирному» соціумі після повернення із зони ведення активних бойових дій, через що піддаються впливу значних стресогенних чинників, які потенціюють стресогенні «настанови», отримані в зоні проведення АТО/ООС та спроможні викликати негативні наслідки ж до виникнення незворотних психофізіологічних проблем та розладів [5, 6]. В першу чергу дані особи потребують адекватної професійної медико-соціально-психологічної адаптації до «мирного» середовища, запорукою успішності якої є запровадження цілого комплексу специфічних індивідуальних психологокорекційних реабілітаційних механізмів [7, 8].

Ветерани Збройних Сил України, які брали безпосередню участь в проведенні активних бойових дій у зоні проведення АТО/ООС, вимагають нагальної поглибленої медико-психологічної та соціальної уваги з боку відповідних компетентних спеціалістів із залученням заходів комплексної медико-соціальної реабілітації [9]. За офіційними даними, за час ведення активних бойових дій на сході України в «мирне» середовище повернулося більш ніж 400 тисяч ветеранів, які потребують комплексної медико-соціальної та професійно-адаптаційної допомоги задля успішного інтегрування та активного функціонування в оточуючому «мирному» середовищі. Даний процес інтегрування повинен включати цілий комплекс законодавчих, адміністративних, медико-соціальних, професійно-адаптаційних, економіко-правових та інших заходів із залученням усіх можливих засобів та механізмів.

На жаль, на сьогодні в нашому суспільстві ще відсутні заклади та установи, які б були спроможні надавати комплексну допомогу, яка б включала усі вищезгадані заходи, необхідні для досягнення повноцінного «повернення» ветеранів АТО/ООС в «мирне» середовище. Існуючі медико-соціальні заклади та установи спроможні надавати лише часткову медико-соціальну реабілітаційну допомогу безсистемного і фрагментарного характеру. Дана ситуація склалася через відсутність та недосконалість існуючої системи медико-соціального захисту військових економіко-правового, медико-соціального, психолого-професійного та іншого характеру. Негативними наслідками такої ситуації є значна незадоволеність військовослужбовців своїм соціальним становищем в оточуючому середовищі; професійна, соціальна та сімейна дезадаптованість; високі рівні різноманітних психофізіологічних розладів

(аж до виникнення посттравматичних стресових розладів та суїцидальних спроб), початком зловживання алкоголем та психоактивними речовинами тощо, які стають на перепоні максимальної реалізації своїх можливостей та потенціалів в «мирному» соціумі.

Подолати дані негативні сформовані психологічні «настанови» спроможне проведення адекватної професійної медико-реабілітаційної психологічної допомоги, яка б враховувала усі індивідуальні та середовищні фактори і сприяла формуванню чіткої зрівноваженої та стійкої до впливу різноманітних психофізичних та психогенних чинників особистості. На нашу думку цілковито можливим це виявляється за допомогою напрацювання та розвитку певної особистісної «Я-концепції» у таких осіб (ветеранів АТО/ООС). Така «Я-концепція» повинна формувати певний вибір військовослужбовцем способу соціально активного життя, який би цілковито відповідав його особистісному типу та допомагав розв'язувати існуючі суперечності між його професійною активністю, намірами та цілеспрямованими самореалізацією, умовами та обставинами життя та інш. з урахуванням існуючих ціннісно-орієнтаційних потенціалів та принципів.

Проведені дослідження в цьому напрямку [10, 11] виокремили певні медико-соціальні реабілітаційні механізми адаптації ветеранів АТО/ООС, що приймали безпосередню участь у проведенні активних бойових дій до умов «мирного» соціуму, які включають індивідуальні та середовищні медико-реабілітаційні механізми формування й розвитку професійної особистісної «Я-концепції» та формують певний реабілітаційний алгоритм.

Список використаних джерел.

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. Н., Турніна О. Л. Соціальна психологія: навч.-метод. комплекс. К.: МАУП, 2006. 200 с.

2. Комар З. Психологічна стійкість воїна: підручник для військових психологів. К.: Stabilization Support Services, 2017. 184 с.

3. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами: навч.-метод. посіб. / Т. Л. Грицевич, О. С. Капінус, Т. М. Мацевко, П. П. Ткачук. Львів: НАСВ, 2018. 256 с.

4. Лесков В. О. Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців із районів військових конфліктів: автореф. дис. ... канд. псих. наук. Хмельницький: Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2008. 22 с.

5. Іващенко С. Н., Шахліна Л. Я., Лазарева О. Б. Особливості побудови фазової моделі фізичної реабілітації військовослужбовців, що постраждали

внаслідок бойових дій // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 3 (72). С. 63–67.

6. Якубова Л. Структурно-функціональна модель соціальної реабілітації осіб, що повернулись із зони АТО // Молодь і ринок. 2017. № 5 (148). С. 50–54

7. Військова психологія і педагогіка: підручник; за заг. ред. Л. А. Снігур. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2010. 576 с.

8. Балашова С. П., Васильєв С. П., Дубровинський Г. Р. Практичний курс військової психології: навч. посіб. Ч. 2. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2013. 172 с.

9. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації). К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 147 с.

10. Алалыкіна Н. Н. Эффективность психолого-акмеологической реабилитации военнослужащих: дис. ... канд. психол. наук. М.: РГБ, 2003. 200 с.

11. Жаданюк А. С. Психологические особенности динамики формирования личностных качеств в условиях профессионального стресса (на материале деятельности работников спецподразделений на Северном Кавказе): дисс... канд. псих. наук. Ярославль, 2005. 198 с.

Н. М. Сас

Доктор педагогічних наук, доц., доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А.Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава

АУТОРЕГУЛЯЦІЯ ДИХАННЯ ЯК СПОСІБ САМОДОПОМОГИ ПІД ЧАС СТРЕСУ

Актуальність роботи. Сучасними вимогами суспільства до особистості є динамізм, адаптивність, швидке реагування на зміни та оперативність у прийнятті рішення, що може позначається терміном «академічна мобільність» – інтегративна характеристика особистості [5], виражена у здатності долати міжнародні мовні та міждержавні бар'єри, оперативно встановлювати контакти, успішно адаптуватися до іншого освітнього простору, долати, пов'язані з цим, стресові ситуації.

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю
27-28 травня 2021 року

Видається в авторській редакції

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
61021, Харків, пл. Свободи, 4

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 13,95. Тир. 100 прим. Зам. 811-21.

Видавець та виготовлювач ФОП Бровін О.В.
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2, корп.1, к.19. Т. (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
видавців та виготовників видавничої продукції серія ДК 3587 від 23.09.09 р.

СТИЛЬ®
ИЗДАТ
ТИПОГРАФИЯ
www.stil-izdat.com